Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry
Parinpellontie 271, 16710 Hollola kk

8.11.2022

Eduskunta / Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö asiassa HE 186/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunto hallituksen esityksestä laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on 26.10.2022 lähettämässään lausuntopyynnössä pyytänyt Suomen Koirankasvattajat SuKoKa ry:ltä (jäljempänä SuKoKa) lausuntoa hallituksen esityksestä HE 186/2022 laiksi eläinten hyvinvoinnista ja siihen liittyviksi laeiksi (jäljempänä esitys).

SuKoKa on puhdasrotuisten koirien kasvattajien yhdistys, jonka kantavana missiona on vastuullinen puhdasrotuisten koirien kasvatus. Tätä tuetaan tietoa ja osaamista lisäämällä, ja SuKoKa ja sen jäsenet toimivat aktiivisesti mm. koirien terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. SuKoka toimii sekä seura- että käyttökoirien kasvattajien yhdistyksenä. Jäsenmäärä on 3000 jäsentä, joten SuKoKan jäsenten kasvattamien koirien osuus Suomen rekisteröityjen koirien määrästä on todennäköisesti merkittävä[1].

Rekisteröityjen rotukoirien kasvattajat ovat jo monia vuosikymmeniä pyrkineet parantamaan ja ovat myös parantaneet rekisteröityjen rotukoirien terveyttä ja hyvinvointia. Rotuyhdistysten ja kennelliittojen piirissä on tutkittu koirien terveyttä ja asetettu jalostuskäytölle rajoituksia huonojen terveystulosten tai luonteen puutteiden osalta. Paitsi eläinlääkäreiden tekemiä tutkimuksia, koirille tehdään erilaisia muitakin testejä ja kokeita niiden jalostuskelpoisuuden ja rodunomaisuuden varmistamiseksi. Rekisteröityjen rotukoirien omistajat ja kasvattajat käyttävät Suomessa erilaisiin tutkimuksiin, testeihin ja kokeisiin miljoonia euroja vuodessa. Tämän lisäksi Suomeen tuodaan elävien koirien ja pakastetun siemennesteen avulla jatkuvasti uusia sukulinjoja ympäri maailmaa, millä kasvattajat pyrkivät laajentamaan rotunsa geenipooleja. Vastoin yleistä virheluuloa, rekisteröityjen rotukoirien kasvattajat myös jättävät pois jalostuksesta suuria määriä koiria, koska niiden terveys tai luonneominaisuudet eivät ole riittävällä tasolla.

Tämä rekisteröityjen rotukoirien kasvattajien tekemä työ koirien hyväksi hyödyttää kaikkia puhdasrotuisia koiria, muun muassa poliisin ja rajavartiolaitoksen virkakoiria, opaskoiria ja

[1] Tilastotietoa tästä ei ole saatavissa.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

metsästyskoiria. Rekisteröityjen koirien parissa tehdään huimasti enemmän tutkimuksia ja testejä kuin muissa koiraryhmissä, jolloin avoimia tutkimustuloksia on kertynyt ja kertyy koko ajan myös enemmän. Tämän seurauksena voidaan tehdä parhaita mahdollisia tietoon pohjautuvia valintoja myös yhteiskunnan kannalta tärkeiden koiraryhmien toimintakykyä silmällä pitäen.

SuKokan lausunto on kirjoitettu rekisteröityjen rotukoirien kasvattajien näkökulmasta. Tässä lausunnossa rekisteröidyillä rotukoirilla viitataan kaikkiin tunnistusmerkittyihin ja Suomen Kennelliittoon tai ulkomaisiin kansallisiin kennelliittoihin rekisteröityihin koiriin, joiden rekisteritodistuksesta ilmenee kyseisen koiran polveutumistiedot. Rekisteröimättömillä tai sekarotuisilla koirilla taas viitataan kaikkiin niihin koiriin, jotka jäävät edellä olevan määritelmän ulkopuolelle.

Pykäläkohtaiset huomiot

21 § Ruokinta ja juotto. Uutena vaatimuksena säädettäisiin nisäkkäiden ja lintujen jatkuvasta vedensaannista eläinten pysyvissää pitopaikoissa. Poikkeuksena sulan veden saannin vaatimukseen olisi lähinnä vain poikkeukselliset ja vaikeat sääolosuhteet. Esityksessä mainitaan poikkeuksellisten ja vaikeiden sääolosuhteiden tarkoittavan "lähinnä tavanomaista merkittävän paljon kylmempää pakkasjaksoa, jonka aikana esimerkiksi normaalioloissa sähkövastuksella sulana pysyvät vesijohdot jäätyisivät ja estäisivät näin automaattisen juottojärjestelmän käytön" ja täydentäen, "vuosittain toistuvia pakkasjaksoja ei pidettäisi pykälässä tarkoitettuina poikkeuksellisina olosuhteina". Tästä seuraa, että esitetyn lain 109 §:n sanktiointipykälän perusteella eläinsuojelurikkomuksesta voitaisiin tuomita sellaisessakin tapauksessa, jossa juomavesi olisi Suomelle tavallisten talvipakkasten johdosta jäätynyt juoma-astiaan vaikka vain lyhytaikaisesti. On jo tässä korostettava, että sanktioinnissa ei huomioida veden saannin estymisen kestoa eikä sitä, olisiko tästä aiheutunut hyvinvointihaittaa eläimelle. Tästä enemmän jäljempänä 109 §:n kohdalla.

Esityksessä todetaan, että valtioneuvoston asetuksessa olisi tarpeen säätää jatkuvan veden saantia koskevasta poikkeuksesta myös talviaikana eräiden turkiseläinten ja ammattimaisilla rekikoiratarhoilla pidettävien rekikoirien osalta, sillä kiinteän sähkövastuksella sulana pysyvän juottojärjestelmän rakentaminen aiheuttaisi rekikoiratarhoille ja turkistiloille huomattavia kustannuksia.

Jäsentensä kokemuksiin pohjautuen SuKoKa haluaa tuoda esiin, että jatkuvan sulan veden saannin takaaminen talviolosuhteissa on huomattavan hankalaa myös sellaisille yksityishenkilöiden tai pienimuotoista kasvatustoimintaa harjoittavien koirankasvattajien koirille, jotka elävät ulkotarhoissa joko osittain tai kokonaan, koskien myös isoa osaa suomalaisten ulkotarhoissa eläviä metsästyskoiria. Jatkuvan sulan veden saannin takaamisesta aiheutuisi huomattavia kustannuksia myös näille tahoille, ei ainoastaan ammattimaisille rekikoiratarhoille. Tämän vuoksi SuKoKa katsookin, että jatkuvaa vedensaantia talviaikaan koskevasta poikkeuksesta olisi tarpeellista säätää

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

myös muidenkin kuin ammattimaisten rekikoiratarhojen osalta. Koska esityksessä katsotaan ammattimaisten rekikoiratarhojen osalta riittäväksi, että "eläimet juotetaan talviaikaan yleensä useita kertoja päivässä siten, että veden määrä, juottokertojen määrä ja juoton ajankohta sovitetaan eläinten tarpeisiin sopivaksi", tulisi tämä katsoa riittäväksi myös muun ulkona tapahtuvan koirien pidon, esimerkiksi koko- tai osapäiväisesti ulkotarhoissa elävien koirien, osalta. Lisäksi sanktioinnin edellytyksenä tulisi olla eläimelle todennäköisesti aiheutunut hyvinvointihaitta, ei ainoastaan sulan veden puute juuri tarkastushetkellä.

Jatkuvan sulan veden saannin osalta ongelmalliseksi muodostuu myös valvonta, sillä valvontaa suorittavilla tahoilla ei todennäköisesti tule olemaan tarpeeksi resursseja valvontaan edes laajamittaisen eläintenpidon osalta.

25 § Eläinjalostus. Eläinjalostusta koskevan kohdan osalta SuKoKa haluaa kiinnittää huomiota siihen, että koirien jalostuksen seuranta ja koirien jalostuskelpoisuuden edellytykset ovat rekisteröityjen rotukoirien kasvatuksen osalta jo nykyisellään Suomen Kennelliitto ry:n (jäljempänä SKL) valvonnan, sääntöjen ja ohjeiden alaisia. Osa SKL:n säännöistä ovat tiukempia kuin esitysluonnoksessa ehdotetaan lakiin kirjattavaksi.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa kielletään eläimen jalostuskäyttö, mikäli "käytettävä jalostusyhdistelmä aiheuttaa todennäköisesti jälkeläiselle sellaisia sairauksia tai muita ominaisuuksia, joista aiheutuu merkittävää haittaa tämän hyvinvoinnille". Esityksen mukaan "säännöksen tarkoituksena on estää sellaisten jalostusyhdistelmien käyttäminen, joiden todennäköisenä tuloksena syntyy psyykkiseltä tai fyysiseltä toimintakyvyltään sairauden tai muun syyn takia heikentyneitä eläimiä tai eläimiä, joiden mahdollisuudet lajityypilliseen käyttäytymiseen ovat muusta syystä heikentyneet. Hyvinvointihaittoja voitaisiin pitää todennäköisinä, jos jalostusyhdistelmän käyttö olemassa olevan tiedon perusteella sisältäisi keskimääräistä suuremman riskin periyttää jälkeläisilleen pykälässä tarkoitettuja sairauksia tai muita ominaisuuksia".

SuKoKa pitää erinomaisena, että todennäköisyyttä on esitykseen tarkennettu siten, että se vaatii keskimääräistä suuremman riskin olemassa olevan tiedon perusteella. On keskeistä, että riskiä tulee arvioida vain ja ainoastaan ennen jalostusyhdistelmän tekemistä tiedossa olevien tietojen perusteella, tokikin huomioiden se, että huolellisuusvaatimus vaatii kohtuullista yhdistelmään liittyvien tietojen selvittämistä ennen sen tekemistä.

SuKoKa pitää kuitenkin kohdan yksinkertaistettuja jalostuskieltoja koirien osalta ongelmallisina useammastakin syystä. Ensinnäkin suurin osa koirien ominaisuuksista periytyy monigeenisesti, minkä vuoksi niiden tarkkaa periytymistä on vaikea selvittää. Useiden näkyvien ominaisuuksien kehittymiseen vaikuttavat perintötekijöiden osalta myös koiran elinympäristössä vaikuttaneet tekijät: ravinto, liikunta, sairaudet ja lääkitykset, sosiaaliset suhteet jne. Sukusolujen jakautumisessa ja yhdistymisessä syntyy jatkuvasti uusia geeniyhdistelmiä ja mutaatioita, joiden

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

vaikutukset jälkeläisiin ovat ennustamattomissa. Näistä syistä on erittäin vaikea arvioida sitä, mitä yksilö periyttää, erityisesti sen ensimmäisten jälkeläisten osalta.

Toisena syynä ongelmallisuuteen on se, että hyvinvointihaitta käsitteenä on vaikeasti määriteltävissä ja jonkin ominaisuuden aiheuttaman hyvinvointihaitan määrä voi vaihdella yksilöstä riippuen. Fyysisesti ja henkisesti hyväkuntoinen koira ei välttämättä koe ollenkaan samanlaista hyvinvointihaittaa kuin huonokuntoinen, ylilihava, arka tai sosiaaliselta elämältään rajoittunut koira. Myös koiran omistajan asenne vaikuttaa hyvinvointihaitan kokemukseen. Useat kokeneet koirankasvattajat tunnistavat ilmiön, jossa ”ylihuolehtivien” ja ”hoito-orientoituneiden” koiranomistajien koirat ovat vastoin satunnaista todennäköisyyttä useammin sairaita, ja joille tapahtuu enemmän eläinlääkärin hoitoa vaativia tapaturmia kuin ns. arkijärkisten koiranomistajien koirille.

Kolmanneksi ongelmakohdaksi SuKoKa katsoo sen, että vain harva koiran terveyteen vaikuttava ominaisuus on mahdollista mitata numeerisesti ja näin arvioida sen aiheuttamaa haittaa tai periytyvyyttä. Esimerkiksi allergiat saattavat aiheuttaa huomattavaa haittaa koiralle, mutta allergioita on vaikea todeta, eikä niitä pystytä arvioimaan luotettavan asteikon avulla. Myös numeerisesti mitattavat terveystarkastukset ovat tulkinnanvaraisia siinä mielessä, että lausunnon antaa yksi eläinlääkäri. Näin ollen saman eläimen terveystarkastuksen tulokset saattaisivat olla numeerisella asteikolla erilaiset kahden eri eläinlääkärin lausumana. Tämä ei tarkoita, etteikö erilaisista terveystarkastuksista ja niistä seuraavista jalostusrajoituksista olisi hyötyä, vaan SuKoKa haluaa korostaa, että koirien kasvattajan näkökannalta jalostusyhdistelmien arviointi on haasteellista ja terveen ja sairaan yksilön välinen rajanveto on liukuva ja muuttuva.

Rekisteröityjen puhdasrotuisten koirien kasvatuksessa on jo kauan edellytetty ja valvottu koirien hyvinvointia parantavien toimintatapojen noudattamista. SKL:lla on tiettyjä yleisiä, kaikkia rotuja koskevia jalostukseen käytettävien koirien hyvinvointiin liittyviä edellytyksiä pentujen rekisteröinnille, kuten jalostukseen käytettävien koirien enimmäis- ja vähimmäisikä, pentueiden enimmäismäärä nartuilla sekä pentueiden syntymien välinen aika nartuilla.

Lisäksi SKL:lla on terveyteen liittyvissä asioissa jalostuskoirien ja jälkeläisten hyvinvointiin liittyviä rekisteröintiehtoja, joiden mukaisesti vanhemman huono terveystulos lonkka- ja kyynärnivelkuvauksessa, polvilumpiotutkimuksessa tai spondyloosikuvauksessa velvoittaa rekisteröimään pennut EJ (ei jalostukseen) -rekisteriin, jolloin niiden jalostuskäyttö ei ole sallittua, eikä tällaisia vanhempia ylipäätään suositella käytettäväksi jalostukseen. Kasvattajalle voidaan hyväksyä vain yksi tällainen pentue. Muita rekisteröintiehtoja ovat liian läheistä sukua keskenään olevien vanhempien jälkeläisten merkitseminen EJ-rekisteriin, kahden merlevärisen koiran keskinäinen jalostuskäyttökielto, kahden T-boxmutaation vuoksi töpöhäntäisen koiran keskinäinen jalostuskäyttökielto sekä muut mahdolliset rotukohtaiset erityisehdot. Jos kasvattaja rikkoo näitä sääntöjä useamman kerran, hänet asetetaan rekisteröintikieltoon. Kasvattaja voi myös merkitä vapaaehtoisesti tai siirtää koiran joko toistaiseksi voimassa olevaan tai pysyvään jalostuskieltoon.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

SKL:lla on käytössä perinnöllisten vikojen ja sairauksien vastustusohjelma (jäljempänä PEVISA), joka sisältää pentujen rekisteröintiin vaikuttavia rotukohtaisia erityisehtoja esimerkiksi terveystarkastuksista. PEVISA:ssa esitetään ne terveyteen liittyvät vähimmäisvaatimukset, joiden tulee täyttyä, että pennut voidaan rekisteröidä sellaiseen rekisteriin, joka antaa pennuille jalostuskäyttöoikeuden. PEVISA on tällä hetkellä käytössä 152 koirarodulla. Lisäksi useilla rotuyhdistyksillä on omia jalostussuosituksia liittyen jalostukseen käytettävien koirien terveyteen ja luonteeseen.

SuKoKa pitää tärkeänä, että esityksessä lisättäisiin selitysosaan kohta, jossa tarkennettaisiin mitä tarkoitetaan määritelmällä ”...todennäköisesti periyttäisivät jälkeläisilleen merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttavia sairauksia tai muita ominaisuuksia.” Selitysosassa tulisi todeta, että mikäli puhdasrotuinen rekisteröity koira ja jalostusyhdistelmä täyttävät SKL:n jalostusvaatimukset terveyden ja luonteen osalta ja yhdistelmän pennut ovat rekisteröitävissä, on oletusarvo, ettei jalostusyhdistelmä olemassa olevan tiedon perusteella sisällä keskimääräistä suurempaa riskiä periyttää jälkeläisilleen pykälässä tarkoitettuja sairauksia tai muita ominaisuuksia. Vaihtoehtoisesti tämä lisäys voitaisiin tehdä lakia täydentävään asetukseen. Tämä tukisi rekisteröityjen puhdasrotuisten koirien piirissä tehtävää työtä terveyden ja hyvinvoinnin osalta, ja antaisi rekisteröityjen puhdasrotuisten koirien kasvattajille varmuutta siitä, että noudattamalla SKL:n vaatimuksia he toimivat myös yhteiskunnallisesti hyväksyttävällä tavalla. Nyt julkisessa keskustelussa sekoittuvat usein kaikki jonkun rotuiselta näyttävät koirat, eikä eroa tehdä puhdasrotuisten ja rekisteröimättömien sekarotuisten välillä, vaikka jälkimmäisten osalta minkäänlaisia terveystarkastuksia tai jalostuskarsintaa ei ole välttämättä tehty.

25 §:n viimeisessä momentissa todetaan, että Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin tarvittaessa säätää tarkemmin myös siitä, millaisia eläimiä ei saa käyttää jalostukseen. SuKokan näkemys on, että tällaista valtaa ei pitäisi siirtää asetustasolle. Asetukset ovat herkempiä muutoksille ja pitkälti viranomaisten laatimina keskeisen poliittisen päätöksenteon ulkopuolella, kun taas eläinjalostus on yleensä hyvinkin pitkäjänteistä toimintaa. Koirankasvattajalle vuosikymmen on hyvinkin relevantti ajanjakso jalostussuunnitelmien osalta, ja tällöin lainsäädännön pysyvyys ja luotettavuus on olennaista.

40 § Koirien ja kissojen myynti-ilmoitus. Esitetyssä lainkohdassa asetetaan koirien ja kissojen myynti-ilmoitusten vähimmäisvaatimukset ilmoituksessa annettavien tietojen osalta. SuKoKa esittää 1 momenttiin lisättäväksi seuraavaa:

6) koiran tai kissan oma tunnistusmerkintätieto tai pienten pentujen osalta vähintään emän tunnistusmerkintätieto.

Koska eläinten tunnistusmerkinnän rekisteröintipakko astuu voimaan koirien osalta vuoden 2023 ja kissojen osalta vuoden 2026 alusta alkaen ja tunnistusmerkintärekisteri on täydellinen koirien osalta vuoden 2024 ja kissojen osalta vuoden 2027 alusta alkaen, on perusteltua vaatia myyjiä

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

ilmoittamaan joko koiran tai kissan tai vähintään sen emän tunnistusmerkintätieto. Tämä helpottaisi myytävien koirien ja kissojen valvontaa ja antaisi ostajille mahdollisuuden varmistaa myytävän eläimen alkuperä.

109 § Eläinsuojelurikkomus. SuKoKan näkemys on, että esitetty lainkohta on ongelmallinen rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen epätäsmällisyyskiellon johdosta. Lain tulee olla niin selkeästi kirjoitettu, että maallikon on mahdollista ennakoida, minkälainen toiminta on rangaistavaa. Esitysluonnos jättää kuitenkin esitetyn lainkohdan osalta osin epäselväksi sen, mikä on se rangaistava teko, joka lainkohdassa on kriminalisoitu.

Ehdotetun lainkohdan 1 momentin 7 kohdassa kriminalisoidaan tahallisesti tai huolimattomuudesta tapahtunut 21 §:n mukaisen ruokinnan tai juoton vaatimuksen laiminlyönti. Koiranomistajan tai -kasvattajan on kuitenkin mahdotonta päätellä, minkälainen ruokinnan tai juoton laiminlyönti täyttäisi lainkohdan huolimattomuuden. Onko hetkellisesti tyhjä vesikuppi riittävä, vai edellytetäänkö eläimelle aiheutunutta tosiasiallista hyvinvointihaittaa? Esityksen mukaan "pitkittynyt jano voi aiheuttaa eläimelle kärsimystä". Täytyy kuitenkin ottaa huomioon, että pitkittynyt jano eli se, että eläin on ilman sulaa vettä pitkän ajan, eroaa merkittävästi hetkellisestä ja satunnaisesta veden puutteesta. Esityksenkin mukaan poikkeuksia jatkuvaan sulan veden vaatimukseen on esimerkiksi kuljetusten aikana tai eläimen hoidon niin vaatiessa.

Esitetyssä tekstimuodossa aiheutunutta haittaa ei edellytetä, joten pahimmassa tapauksessa huolimattomuudeksi voidaan katsoa hyvinkin lyhytaikainen vesikupin tyhjentyminen. Sama koskee ruokinnan laiminlyöntiä.

Esityksessä 21 §:n selitysosassa puhutaan siitä, että eläimen tulee tuntea kylläisyyden tunnetta. Tosiasia on kuitenkin se, että monilla eläinlajeilla kylläisyyden tunne (”ei halua syödä enempää”) täyttyy vasta selkeän ylensyönnin seurauksena. Eläimet – ja ihmiset – on geneettisesti ohjelmoitu varastoimaan ravintoa ravitsemuksellisesti epävarmojen aikojen varalle, joten vaisto ajaa syömään niin paljon kuin ravintoa on tarjolla. Tämän voi todentaa ihmisten buffet -ruokailujen yhteydessä, vaikka ihmiset järjellään pystyvät päättelemään, ettei ruoka lopu lähitulevaisuudessa. Eläinten ruokinnan osalta laiminlyöntiä on kuitenkin helpompi arvioida esimerkiksi eläimen fyysisen kunnon perusteella, eikä ole todennäköistä, että hyväkuntoisen eläimen pitäjän katsottaisiin syyllistyneen ruokinnan laiminlyöntiin, vaikka eläin käyttäytyisi nälkäisesti. Juottamisen osalta tilanne on hankalampi, sillä pitkittynyt jano ei useimmiten näy eläimestä ulospäin. Hetkellisen reippaan liikunnan jälkeen eläin voi juoda janoisesti, vaikka vettä olisi ollut saatavissa koko ajan. Jotta satunnaiset ja lyhytaikaiset veden puuttumistilanteet, joista ei ole aiheutunut eläimelle hyvinvointihaittaa, eivät aiheuttaisi normaalihuolelliselle eläimenpitäjälle kohtuuttomia seurauksia satunnaisten tilanteiden seurauksena, SuKoka pitää välttämättömänä, että momentin 7 kohtaan lisätään edellytykseksi todennäköisen hyvinvointihaitan syntyminen: ”.... 21 §:ssä säädetyn ruokintaa tai juottoa koskevan vaatimuksen siten, että eläimelle on todennäköisesti aiheutunut hyvinvointihaittaa, ...”.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

Eläinten hyvinvointilakia täydentävän asetuksen sisällöstä

Mikäli asetuksen tasolla aiotaan säätää tarkentavasti 25 §:ään liittyen koiran jalostuskäytön kieltämisestä usean keisarinleikkauksen johdosta, tulee ottaa huomioon keisarinleikkaukseen johtavien syiden moninaisuus. Keisarinleikkaus ei läheskään aina tarkoita sitä, etteikö koira pystyisi seuraavalla kerralla synnyttämään luonnollisesti.

Koiran synnytysongelmat voivat olla seurausta perinnöllisestä alttiudesta, mutta synnytysongelmat saattavat myös johtua täysin perinnöllisyydestä riippumattomista syistä. Tällaisia syitä ovat esimerkiksi pentujen poikkeuksellisen suuri tai pieni määrä, kuolleen pennun aiheuttama tukos synnytyskanavassa tai pennun suuri koko. Myös synnytystä avustavan ihmisen kokemus ja persoona vaikuttaa siihen, minkälaista ahdistusta tilanne henkilölle aiheuttaa ja kuinka nopeasti eläinlääkäriin hakeudutaan. SuKoKassa havaitun mukaan osa ihmisistä - myös eläinlääkäreistä - on tietämättömiä koiranartun pitkästäkin avautumisajasta ja työntövaiheesta sekä koirien vaihtelevista reaktioista näihin vaiheisiin, jolloin leikkauspäätökseen voidaan päätyä aivan normaalissakin synnytystilanteessa. Jonkin verran keisarinleikkauksiin siis päädytään ilman biologista tarvetta, ”hermojen pettämisen” seurauksena. Kolmas syy on harvaan asutuilla alueilla eläinlääkärin päivystyksen puute viikonloppuna /sunnuntaisin, jolloin keisarinleikkausta pidetään turvallisempana vaihtoehtona kuin synnytyksen kriisiytymistä viikonlopun aikana. Näistä syistä johtuen asetuksessa tulee olla hyvin varovainen siinä, kuinka monta keisarinleikkausta saa aikaan jalostuskiellon. Pahimmassa tapauksessa tällainen kielto saattaisi aiheuttaa sen, ettei narttua viedä eläinlääkäriin edes akuutissa tilanteessa, koska pelättäisiin arvokkaan jalostusnartun jalostuskieltoa. Tällöin säädös ei johtaisi eläinten hyvinvoinnin lisääntymiseen vaan heikentymiseen.

SuKoKa kannattaa kuitenkin sitä, ettei synnytysvaikeuksista kärsiviä koiranarttuja tulisi käyttää useita kertoja jalostukseen. Jotta tätä voitaisiin valvoa, tulisi tieto nartusta johtuvasta, todennäköisesti periytyvästä syystä aiheutuneesta keisarinleikkauksesta merkitä ylös. Merkintä voitaisiin tehdä esimerkiksi tunnistusmerkintärekisteriin, jolloin eläinlääkärin tulisi tehdä merkintä keisarinleikkauksen yhteydessä.

Koirien hyvinvoinnin ja kasvatuksen valvonta ja sen kohdistuminen

Esityksessä on monessa kohdassa lisätty vaatimuksia ja rajoituksia sekä eläinten pitoon, kasvatukseen että käyttöön, koskien monelta osin myös koirankasvatusta ja -pitoa. SuKoKa kannattaa useimpia näitä säännöksiä, mutta haluaa kiinnittää huomiota säännösten valvontaan. Esityksessä on useita pykäliä, joissa on esitetty laajaa valvontaa vaativaa sääntelyä (esimerkiksi 39 § ja 40 §), mutta esityksessä ei ole aina otettu kantaa siihen, kuka valvontaa harjoittaa ja miten laajasti valvontaa aiotaan suorittaa, puhumattakaan vaadittavista resursseista. Jotta säännösten noudattamista voitaisiin tosiasiassa valvoa eikä laki jäisi kuolleeksi kirjaimeksi, tulisi olla luotuna varsin tehokas valvontajärjestelmä ja sille riittävät resurssit.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

Rekisteröityjen rotukoirien kasvattamisen osalta valvontaa on jo laajasti olemassa SKL:n ja sen alaisten rotuyhdistysten sääntöjen ja ohjeiden kautta. SKL:ssa on myös toimiva, vapaaehtoisuuteen perustuva kennelvalvontasysteemi. Lisäksi rekisteröityjen rotukoirien käyttö jalostukseen on avointa, sillä rekisteröityjen rotukoirien jalostuskäyttö on näkyvissä SKL:n jalostustietojärjestelmässä. Jokaisen rekisteröidyn rotukoiran pentueiden määrä ja ikä jalostukseenkäyttöhetkellä, sekä vanhempien ja jälkeläisten terveys-, kilpailu- ja koetulokset ovat julkisia ja tämän seurauksena helposti valvottavissa. SuKoKa toteaa, että tämä valvonnan helppous ei saa aiheuttaa valvonnan tosiasiallista keskittymistä rekisteröityihin rotukoiriin ja niiden kasvattajiin. Samantyyppistä sääntelyä ja valvontaa tulisi ehdottomasti kyetä ulottamaan myös rekisteröimättömiin sekarotuisiin koiriin.

Rekisteröimättömien sekarotuisien koirien kasvatukseen ei tällä hetkellä kohdistu minkäänlaista toimivaa valvontaa. Voidaan todeta, että näiden osalta koiranpentujen kasvatus on villi kenttä. Rekisteröimättömiä tai sekarotuisia pentuja tuottavat pentutehtaiden ja tavallisten perheiden lisäksi merkittävissä määrin ns. designer-rotujen kasvattajat sekä omiin kennelliittojen ulkopuolisiin rekistereihin ”rekisteröidyt” koirat. Designer -roduiksi kutsutaan sekarotuisia koiria, joissa on yhdistetty kahta tai useampaa puhdasrotuista koirarotua, ja tälle yhdistelmälle on kehitelty myyvä nimi (esim. labradoodle = labradorin ja villakoiran yhdistelmä; cockapoo = cockerspanielin ja villakoiran yhdistelmä jne). Designer-rotujen kasvatus on myös Suomessa varsin laajaa ja erittäin tuottavaa, sillä normaaleista sekarotuisista poiketen designer -rodut on brändätty kalliiksi, ja ihmiset maksavat niistä useita tuhansia euroja. Rekisteröidyistä rotukoirista poiketen, näiden kaikkien edellä mainittujen koirien kasvatustoiminta on tällä hetkellä pimennossa tapahtuvaa ja systemaattisen valvonnan ulkopuolella.

SuKoKa kokee voimassa olevassa lainsäädännössä ongelmallisena nimenomaisesti sen, ettei se anna viranomaisille keinoja valvoa etenkään rekisteröimättömien sekarotuisten koirien jalostuskäyttöä tai puuttua pentutehtailuun, mikäli koirat elävät minimivaatimukset täyttävissä olosuhteissa. SuKoKa pitää ehdottoman tärkeänä tasapuolisen kohtelun ja lain tavoitteiden saavuttamisen kannalta, että koirien kasvattamiseen ja koiranpitoon kohdistuvia vaatimuksia ja rajoituksia tullaan valvomaan tehokkain keinoin myös rekisteröimättömien sekarotuisten osalta, ja eläinjalostuksen valvontaa tulisikin koirien osalta kohdentaa nimenomaan rekisteröimättömiin ja sekarotuisiin koiriin ja niiden jalostukseen.

Esityksessä todetaan 25 §:n selityskohdassa "säännöstä voitaisiin tarvittaessa tarkentaa eläinlaji-kohtaisissa asetuksissa säätämällä esimerkiksi koirien osalta siitä, kuinka usein nartulla saa teettää pentuja ja mikä on kunkin eläinlajin kohdalla nuorin sallittu astutusikä". Koska kyseiset rajoitukset ovat jo rotukoirien osalta voimassa SKL:n säännöissä, SuKoKa kannattaa samojen rajoitusten ulottamista koskemaan myös rekisteröimättömiä sekarotuisia koiria. Tässä kohdin oleelliseksi nousee kuitenkin valvonta, sillä valvontaa harjoittavilla tahoilla tulisi olla keino ensinnäkin valvoa rekisteröimättömien sekarotuisten koirien jalostuskäyttöä ja toisekseen seurata rekisteröimättömien sekarotuisten koirien jalostuskäytön tiheyttä.

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

Tähän liittyen SuKoKa ehdottaa, että koirien tunnistamisesta ja rekisteröinnistä annetun maa- ja metsätalousministeriön asetuksen (1/2021) avulla pystyttäisiin merkittävästi parantamaan rekisteröimättömien ja sekarotuisten koirien jalostuskäytön valvontaa ja koirien hyvinvointia. Keino olisi varsin yksinkertainen eikä aiheuttaisi suuria kustannuksia tai viranomaisvelvoitteiden lisääntymistä. Jokaiselle tunnistusmerkitylle ja rekisteröidylle narttukoiralle tulisi merkitä koiran tietojen yhteyteen koiran saamat pennut. Tehokas keino tämän toteuttamiseksi olisi lisätä esitettyyn eläinten hyvinvointilakiin 25 a §, jossa säädettäisiin pennuille tehtävästä pakollisesta eläinlääkärin pentutarkastuksesta, joka tulisi suorittaa aikaisintaan pentujen ollessa viiden viikon ikäisiä ja viimeistään ennen luovutusta. Pentujen emän tulisi olla mukana tarkastuksessa, ja tässä yhteydessä pentujen emän rekisteriin lisättäisiin tieto pennuista. Pakollisen pentutarkastuksen avulla pystyttäisiin valvomaan sekä emän että luovutusikäisten pentujen hyvinvointia ja pentutehtailijoiden toimintaa vaikeutettaisiin huomattavasti. Vaikeutena tässä saattaisi ilmetä hankaluus päästä eläinlääkäriin; eläinlääkäriresurssien epätasainen jakautuminen koko Suomen alueella on tosiasia, johon tulisi myös löytää ratkaisu paitsi eläinten omistajien tasapuolisten mahdollisuuksien myös eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Suurin osa rekisteröityjen rotukoirien kasvattajista suorittaa jo nykyisellään pennuille eläinlääkärin tekemän terveystarkastuksen ennen pentujen luovutusta. Tämä tarkastus voidaan tehdä samanaikaisesti eläinlääkärin tekemän tunnistusmerkinnän kanssa. Vaihtoehtoisesti pennuille voidaan laittaa tunnistusmerkintä jo ennen eläinlääkärin tarkastusta SKL:n valtuuttaman tunnistusmerkitsijän toimesta.

Huomio liittyen eläinlääkäreiden ilmoittamisvelvollisuuteen

Eläinten hyvinvointilain yhteydessä ehdotetaan muutettavaksi myös eläinlääkärinammatin harjoittamisesta annettua lakia. Siihen sisällytettäisiin 12 § :ään eläinlääkäreille velvollisuus ilmoittaa koirilla ja kissoilla diagnosoimistaan eläimen jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista. Ilmoitus tehtäisiin tuleviin koira- ja kissarekistereihin. Esityksessä todetaan, että ”Ilmoitusvelvollisuus on tarpeen eläinten hyvinvoinnista annettuun lakiin ehdotettujen eläinjalostusta koskevien kieltojen noudattamisen valvonnan tehostamiseksi.” Esityksessä tarkennetaan ilmoitusvelvollisuuta seuraavasti: ”Asetuksella säädettäisiin tarkemmin myös siitä, millaiset viat ja sairaudet olisivat ilmoitusvelvollisuuden piirissä. Esimerkiksi koiraa, joka kärsii jatkuvista hengitysvaikeuksista tai jolla on vakava-asteinen lonkkavika, ei tule käyttää jalostukseen. Varsinaisen jalostuskiellon lisäksi rekisteriin voitaisiin merkitä tieto myös sellaisesta viasta tai sairaudesta, josta aiheutuu rajoitus jalostuskäytölle. Tällainen voisi olla esimerkiksi sairaus, jonka kantajaa voidaan käyttää jalostukseen vain kyseisen sairauden osalta terveeksi todetun yksilön kanssa. Myös esimerkiksi toistuvien keisarinleikkausten osalta jalostuskiellon valvonta on käytännössä vaikeaa, ellei tietoa tehdyistä toimenpiteistä kerätä keskitetysti rekisteriin. ”

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

SuKoka pitää tätä ehdotusta ongelmallisena tasapuolisen kohtelun ja oikeusturvan toteutumisen kannalta. Ajatuksena ehdotus on kannatettava, mutta valitettavan naiivi ja toteutuksena puutteellinen.

Kokeneiden koirankasvattajien kokemukset eläinlääkäreiden ammattitaidosta ja -etiikasta ovat sen suuntaisia, että läheskään kaikilla eläinlääkäreillä ei ole riittävää osaamista tällaisten jalostuskäyttöä koskevien arvioiden tekemiseen. Eläinlääkäriasemien siirtyminen pääomasijoittajien haltuun ja ketjuuntumisen lisääntyminen ovat koirankasvattajien kokemuksen mukana myös lisänneet virhediagnooseja ja tarpeettomien toimenpiteiden suosittelemista. Yleisiä ovat mm. koiranpentujen maitohampaiden kirurgisten poistamisten suosittelut tapauksissa, joissa kokenut koirankasvattaja tietää sen olevan tarpeetonta. Myös muita kirurgisia ja kalliita toimenpiteitä esitetään tehtäväksi tilanteissa, joissa ne eivät ole tarpeellisia eivätkä eläimen elämänlaadun kannalta perusteltuja. Tällaisia ovat esimerkiksi kastraatiot ja sterilisaatiot, erilaiset ortopediset operaatiot sekä ennakoivasti tehdyt operaatiot. Tämä SuKoKan näkemys perustuu lukuisiin jäsenkasvattajien kokemuksiin, ja myös osa eläinlääkäreistä on keskusteluissa samaa mieltä. Eläinlääkäri voisi siis aiheuttaa omistajalle kalliin laskun lisäksi koiran jalostuskäytön rajoituksen ylimitoitetulla tai virheellisellä diagnoosilla.

Jos eläinlääkäreille annetaan mahdollisuus lisätä ilmoituksia havaitsemistaan jalostuskäyttöä rajoittavista vioista ja sairauksista, asettaa tämä koiranomistajat ja -kasvattajat erilaiseen asemaan. Ensinnäkin ehdotuksessa todetaan, että ”voidaan merkitä”. Tällöin valinta jää siis eläinlääkärille, mikä saa aikaan erilaisen aseman eri eläinlääkäreiden asiakkaiden kesken. Lisäksi kaksi eläinlääkäriä voi olla aivan päinvastaista mieltä vian tai sairauden pysyvyydestä tai perinnöllisyydestä. Samasta ortopedisesta tilasta, esimerkiksi polvinivelten rakenteellisesta liikkuvuudesta, saadaan jopa kokeneiden asiantuntijaeläinlääkäreiden toimesta eri tuloksia. Kun tähän lisätään asiaan ja kyseiseen koirarotuun perehtymättömän eläinlääkärin käsitys, ollaan jalostukäytön arvioinnin osalta mielivaltaisessa tilanteessa.

Tällaisissa laajan tosiasiallisen vaikutusvallan yhdelle ammattiryhmälle antavissa lainsäädäntöehdotuksissa olisi syytä tunnistaa ensinnäkin se seikka, etteivät läheskään kaikki eläinlääkärit ole koirien asiantuntijoita, erityisesti koska koirarotujen ja sekarotuisten väliset variaatiot ovat valtaisat sekä rakenteellisissa, fysiologisissa että henkisissä toiminnoissa. Toisekseen olisi syytä tunnistaa se seikka, että eläinlääkäreillä yrittäjinä ja tulosvastuullisina työntekijöinä saattaa olla muitakin motivaatioita kuin eläinten parhaaksi toimiminen. Kolmanneksi inhimilliset erot osaamisessa, kokemuksessa ja arvoissa tuovat luonnollisia eroja arvioinnin tasoon. Kuitenkin ehdotuksessa nämä sivuutetaan, ja eläinlääkärien katsotaan yhtenäisenä joukkona ja vain koulutuksensa perusteella kykenevän vaativaan ja merkittäviä vaikutuksia koirien omistajille ja jalostuskäytön haltijoille aikaansaavaan jalostuskäytön arviointiin.

SuKoKa korostaa, että tällä lainkohdalla siirrettäisiin eläinten hyvinvointilain valvontavaltaa jalostuskäytön arvioinnin osalta pääosin yksityiselle taholle, joka ei toimi viranomaisena eikä näin

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

ollen virkavastuulla. Toinen oikeusturvan kannalta merkittävä ongelma ehdotuksessa on, että siitä puuttuu sääntely korjaavaan toimenpiteeseen tilanteissa, joissa on perusteltua saada jalostuskäyttöä rajoittava merkintä poistettua. Tällaisia tilanteita saattaisivat esimerkiksi olla:

- ilmoitus ja merkintä on tehty yhden eläinlääkärin toimesta, mutta toinen eläinlääkäri on perustellusti eri mieltä vian tai sairauden merkityksestä jalostuskäyttöön;
- koiran iän myötä vika tai sairaus korjaantuu ja tästä saadaan uusi lausunto;
- eläinlääkärin diagnoosi tai merkintä todetaan virheelliseksi (esim. virheellisesti tulkittu geenitestin tulos tai virheellinen luustokuvien tulkinta);
- vian tai sairauden periytyvyydestä saadaan uutta tietoa, esimerkiksi geenitutkimuksella tai muun tutkimustiedon perusteella.

Koska ilmoituksella ja rekisterimerkinnällä on huomattavia vaikutuksia omistajan tai jalostuskäytön haltijan oikeuteen käyttää koiraa jalostukseen, tulee olla säädettynä myös muutoksenhaku- tai muu korjaava menettely. Tämän menettelyn tulee olla nopea ja tehokas, koska koiran jalostuskyky on ajallisesti rajoitettu, ja se voidaan menettää hitaan prosessin takia. Lisäksi menettelyn tulee olla ilmainen koiran omistajalle tai jalostusoikeuden haltijalle.

Hollolassa 8.11.2022

Molli Nyman, puheenjohtaja

Enni Alanko, sihteeri

Electronically signed / Sähköisesti allekirjoitettu / Elektroniskt signerats / Elektronisk signert / Elektronisk underskrevet
https://sign.visma.net/fi/document-check/7b02d5f2-1037-493e-9216-c1b4341c0906
VISMA Sign
www.vismasign.com

SIGNATURES **ALLEKIRJOITUKSET** **UNDERSKRIFTER** **SIGNATURER** **UNDERSKRIFTER**

This documents contains 11 pages before this page
Tämä asiakirja sisältää 11 sivua ennen tätä sivua
Detta dokument innehåller 11 sidor före denna sida
Dokumentet inneholder 11 sider før denne siden
Dette dokument indeholder 11 sider før denne side

MOLLI NYMAN
0c1376ba-2113-4f64-a5a6-3b44de9b0d52 - 2022-11-08 11:45:06 UTC +02:00
BankID / MobileID - 1465caf1-d59d-46c9-8e54-6bd3196217c3 - FI

ENNI JUULIA ALANKO
5c765a2b-00af-42f2-82b8-9441dd2322f3 - 2022-11-08 11:46:09 UTC +02:00
BankID / MobileID - 9257df93-c7cf-4ae6-9d27-ca83ce0d21e6 - FI

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende